



Delaktighet för alla

Plan för delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning i Lunds kommun med kommunstyrelsens handlingsplan för genomförandet 2014 - 2016



Innehåll

Inledning, mål och syfte.....	3
Utgångspunkter	4
Strategi	4
Genomförande -handlingsplan 2014 - 2016	5
Attityder och bemötande.....	6
Hälsa	6
Information och kommunikation.....	6
Fysisk miljö.....	7
Utbildning och arbete.....	8
Kultur och fritid.....	8
Stöd, Service och Tjänster	9
Referenslista.....	10

Detta material kan även fås i alternativa format som till exempel punktskrift, Daisy (mp3) och cd-skiva.

Kontakta:

Vård- och omsorgsförvaltningen, Therese Paulsson

Telefon: 046-359 45 50

E-post: therese.paulsson@lund.se

Inledning

Arbetet med att uppnå delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning har bedrivits i Sverige sedan 1960-talet. Sedan mitten av 1980-talet har svensk bygglagstiftning haft krav på att den byggda miljön inte bara ska vara tillgänglig utan också användbar för personer med olika funktionsnedsättningar. I mitten av 1990-talet tillkom FN:s 22 standardregler. De handlar bland annat om delaktighet på lika villkor samt ökad medvetenhet i samhället om människor med funktionsnedsättning. Det är inte längre en fråga om speciallösningar utan om mänskliga rättigheter. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade kom 1994. Lagen har stor betydelse för att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs 2006. Konventionen undertecknades i mars 2007 av 82 länder och trädde i kraft i Sverige 2009. Konventionen har till syfte att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken är grunden för Sveriges funktionshinderspolitik. Kärnan i den är att bekämpa diskriminering och att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning blir fullt delaktiga.

De nationella målen för funktionshinderspolitiken slogs fast år 2000:

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund
- att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Inriktningen på arbetet är att:

- identifiera och undanröja hinder för delaktighet i samhället för flickor, pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning,
- förebygga och bekämpa diskriminering,
- skapa förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Syfte

Denna plan syftar till att göra Lunds kommun till en lättillgänglig kommun för kommuninvånare och besökare med funktionsnedsättningar. Insatser och anpassningar, som underlättar för personer med funktionsnedsättning, är gynnsamma för alla kommuninvånare. Att genomföra FN:s konvention i Lunds kommun kommer att innebära förbättringar för alla kommuninvånare.

Mål

Målet är att med utgångspunkt i FN konventionen

- ge alla människor med funktionsnedsättning samma möjligheter som andra till full delaktighet och jämlikhet,
- införliva funktionshinderspekter inom alla områden, så att funktionshinderpolitiska åtgärder införlivas i samhällsplaneringen och att funktionshinderfrågor vägs in från början vid all kommunal planering,
- undanröja hinder så att det blir möjligt för människor med funktionsnedsättning att bli fullt delaktiga i samhällslivet.

Inkludering

- Begreppet inkludering innehåller flera dimensioner bland annat individens egen upplevelse, bemötande, språkanvändning och verksameters organisering utifrån människors olika behov.
- Arbetet med inkluderande miljöer innebär att mångfaldsaspekten och individers olikheter ligger till grund vid utformning av verksamheter och strukturer.

Utgångspunkter

Definition av funktionshinder och funktionsnedsättning

År 1982 antog FN:s Generalförsamling *världsaktionsprogrammet för handikappade*. För första gången definierades här ”handikapp” som ett förhållande mellan människor med funktionsnedsättning och brister i omgivningen. Idag använder vi begreppet funktionsnedsättning. Begreppet beskriver att en person har en nedsättning av en fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionshinder uppstår i mötet mellan en person med funktionsnedsättning och omgivningen, när det finns brister som begränsar en individs möjligheter att vara delaktig. Det betyder att det är *samhället som ska anpassas efter individernas behov och inte tvärtom*.

FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN konventionens artiklar är utgångspunkt för strategier och åtgärder i planen.

Allmänna principer anges i artikel 3:

- a. respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, som innefattar frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende.
- b. icke-diskriminering.
- c. fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället.
- d. respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten.
- e. lika möjligheter.
- f. tillgänglighet.
- g. jämställdhet mellan kvinnor och män.
- h. respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för deras rätt att bevara sin identitet.

Områden

Planen består av följande områden:

1. Attityder och bemötande
2. Hälsa
3. Information och kommunikation
4. Fysisk miljö
5. Utbildning och arbete
6. Kultur och fritid
7. Stöd, service och tjänster

Uppföljning

Planen ska följas upp och aktualiseras under år 2016.

Samverkan

Kommunala handikapprådet är ett viktigt organ för samråd och ömsesidig information på kommunnivå mellan kommunen och företrädare för funktionshinderrörelsen i kommunen. Kommunen skall inhämta synpunkter från rådet i så tidigt skede att rådets synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling i kommunstyrelsen och centrala nämnder.

Strategi

1. Attityder och bemötande

1. Alla nämnder ska inkludera behoven för personer med funktionsnedsättning i sin verksamhetsutveckling.
2. Personal och förtroendevalda ska ha kunskap om funktionsnedsättningar och behovet av tillgängliga lokaler och tillgänglig information.
3. Medvetandet ska höjas bland kommunanställda och allmänhet om personer med funktionsnedsättning för att främja respekten för deras rättigheter och värdighet.

2. Hälsa

1. Det övergripande folkhälsomålet i Sverige och i Lunds kommun är att skapa en god hälsa på lika villkor för alla.

3. Information och kommunikation

1. Information om händelser i kulturlivet i Lund ska vara lättillgänglig och lättläst.
2. Information på kommunens hemsida ska vara tillgänglig och användbar för personer med funktionsnedsättning (synskadade, dyslektiker, döva, personer med kognitiv funktionsnedsättning med flera).
3. Kommunal information ska vid förfrågan kunna ges i alternativa format.

4. Fysisk miljö

1. Lokaler där kommunen har verksamhet ska vara tillgängliga och användbara för alla och ha en tydlig skyltning.
2. Hinder och barriärer mot tillgänglighet ska identifieras och undanröjas i byggnader, anläggningar, vägar och transportmedel.
3. Det ska vara möjligt att få personlig service för tillgänglighet till byggnader och andra anläggningar, som är öppna för allmänheten.
4. Den fysiska miljön ska vara tillgänglig för personer med kognitiva funktionsnedsättningar.

5. Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att i förväg bilda sig en uppfattning om tillgängligheten i lokaler/anläggningar som man avser att besöka.
6. Tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning ska beaktas vid all kommunal upphandling av varor/tjänster/lokaler.
7. Funktionsnedsättning ska inte vara ett hinder för valet av bostad.

5. Utbildning och arbete

1. Skolan ska erbjuda en god och kreativ studiemiljö som är anpassad både efter elevens och efter gruppens behov.
2. Alla ska ha lika goda arbetsförhållanden och samma förutsättningar i undervisningen.
3. Elever i behov av särskilt stöd ska få de utmaningar och den uppmuntran de behöver för att utvecklas.
4. Arbetslivet och arbetsplatsen ska anpassas efter människors olika förutsättningar.

6. Kultur och fritid

1. Personer med funktionsnedsättning som besöker en verksamhet eller ett evenemang, i kommunens eller dess samarbetspartners regi, ska få ett korrekt och positivt bemötande.
2. Kommunens verksamhet inom kultur, idrott och rekreation ska vara tillgänglig och användbar för alla. När kommunen står som arrangör eller medarrangör till ett evenemang ska det genomföras på ett tillgängligt och användbart sätt. Scenerna ska vara tillgängliga och användbara även för personer med funktionsnedsättning.
3. Föreningslivet i kommunen ska vara tillgängligt för alla.
4. Barn med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som andra barn att delta i lek, rekreation, fritidsverksamhet och idrott.
5. Lekplatser och mötesplatser för barn och ungdomar ska vara tillgängliga, meningsfulla att besöka och användbara.
6. Kommunens turistanläggningar och turistservice ska vara tillgängliga och användbara för alla.

7. Stöd, Service och Tjänster

1. Kommunens stöd och service ska ge förutsättningar för personer med funktionsnedsättningar att så långt som möjligt kunna leva som andra.
2. Brukarorganisationer ska ha möjlighet att medverka i och bidra till verksamheters utveckling och kvalitet.

3. Tillgängligheten till kollektivtrafikens olika bytes- och målpunkter ska öka för personer med funktionsnedsättning.
4. Kommunens handläggare ska lägga stor vikt vid den individuella utformningen i beslut om insatser.
5. Kommunen ska aktivt arbeta med att den enskilde får det stöd den behöver genom hela beslutsprocessen.
6. Personer med funktionsnedsättning ska ha inflytande över utformningen av de insatser man har beviljats.
7. Regelbunden uppföljning ska ske av att upprättade avtal följs, till exempel färdtjänstavtal.

Budget

- Medel för planens genomförande ska årligen avsättas i budgeten.

Tidpunkt: 2014 – 2016
Ansvarig: Kommunstyrelsen

Genomförande - handlingsplan 2014 - 2016

1. Attityder och bemötande

Verksamhetsplaner

- Nämnderna ska inkludera målet i Delaktighet för alla i sina verksamhetsplaner.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: samtliga nämnder

Konsekvenser av beslut för personer med funktionsnedsättning

- Handikapprådets ledamöter ska bevaka hur beslut i nämnderna kommer att påverka människor med olika funktionsnedsättningar.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: samtliga nämnder som är representerade i handikapprådet

- Ett pilotprojekt som prövar möjligheterna att genomföra beskrivningar av konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning ska genomföras och följas upp. Erfarenheter från arbetet med barnkonsekvensanalyser bör prövas i arbetet.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: vård- och omsorgsnämnden och tekniska nämnden

Fortbildning

- Medarbetare och förtroendevalda ska fortbildas kontinuerligt.
- En kommungemensam fortbildning om normer, bemötande, attityder och tillgänglighetsfrågor ska tas fram i samarbete med funktionshinderrörelsen.
- Stödmaterial ska utarbetas som är inriktat på att kunna användas på arbetsplatsmöten, till exempel filmer och bilder som kan diskuteras, besök av någon som informerar och så vidare. På så sätt kan en process påbörjas runt våra attityder. Goda exempel ska spridas.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Kommunstyrelsen

Samordnare på varje förvaltning

- Varje förvaltning ska utse en person som samordnare som har kunskap om tillgänglighetsarbetet inom den egna förvaltningen.
- Samordnaren ska kontinuerligt ges fördjupad utbildning kring tillgänglighetsfrågor.
- Skyddsronden, som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet, ska kompletteras med en kontroll av tillgängligheten för medarbetare

och besökare. En kommungemensam checklista utarbetas som stöd.

- Alla medarbetare ska få tillfälle att tillsammans diskutera normer inom den egna organisationskulturen och på arbetsplatsen, samt vad man kan göra för att öka den sociala tillgängligheten, kopplat till både arbetsmiljö och verksamhet.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: Samtliga nämnder

2. Hälsa

Kommunala planer

Enligt Folkhälsoinstitutets nationella folkhälsoenkät, som bygger på självskattad hälsa, är ohälsan störst bland personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning har oftare en kortare utbildning och sämre ekonomisk situation jämfört med den övriga befolkningen och det är färre som yrkesarbetar. Ohälsan bland dem hör samman med brist på inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet. Att klara av vardagssysslorna är en central hälsofråga.

- Funktionshinderfrågorna ska integreras i folkhälsoarbetet.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Kommunstyrelsen

3. Information och kommunikation

Information

- Information på kommunens webbsida ska vara lättläst, enligt konceptet Klarspråk.
- Information på kommunens hemsida ska kunna översättas till teckenspråk.
- Kommunens hemsida ska ha tillgång till talsyntes.
- Berörda medarbetare i kommunen ska utbildas i att skriva klarspråk och målgruppsanpassat.
- Beslut och regler ska tillhandahållas på målgruppsanpassat medium. På allt informationsmaterial ska det stå: Vill du ha materialet i annat format, kontakta ansvarig.
- Trycksaker som informerar om händelser i kulturlivet ska göras tillgängliga i alternativa format.
- En standard för hur handlingar och dokument presenteras på kommunens hemsida så att alla har möjlighet att ta del av materialet ska utarbetas.
- Behov av teckentolkning ska tillgodoses, en inventering av teckenspråkskunnig personal ska genomföras.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: Kommunstyrelsen i samarbete med övriga nämnder

Kommunikation

- Taktila kartor och/eller talfunktioner ska finnas på olika platser i Lunds kommun.
- En internetbaserad tillgänglighetsguide som visar hur tillgängligheten är till offentliga lokaler och allmänna platser i Lunds kommun ska tas fram.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: byggnadsnämnden, tekniska nämnden, servicenämnden

4. Fysisk miljö

Bostäder och Lokaler

- Basutförningsprogrammet **Bättre för alla** ska tillämpas vid alla kommunala markanvisningar för nybyggnation av bostäder.
- Enkelt avhjälpna hinder, inklusive brister i ljudmiljön, i publika lokaler ska undanröjas omgående i enlighet med PBL och Boverkets föreskrifter HIN 3.
- Vid gransknings- och tillsynsärende gällande publika lokaler ska tillgängligheten och användbarheten prioriteras. Sakkunnig inom tillgänglighet bör anlitas i alla större projekt.
- Vid beställning av mindre ombyggnadsarbeten och reparationer i gatumiljö och i kommunala byggnader ska beställaren alltid bedöma, och dokumentera, vilka eventuella förbättringsåtgärder avseende tillgänglighet som är lämpliga att utföra i samband med arbetena.
- Inbjudan och annons om kommunala evenemang ska innehålla upplysningar om tillgänglighet, kontaktperson samt information om närmaste busslinje och hållplats.
- Planering av kommunala möten, seminarier och konferenser ska ske med prioritering utifrån platsens/lokals tillgänglighet. Kommunens arrangörsguide ska vara vägledande.
- Anordningar som är viktiga för tillgängligheten, till exempel hissar, porttelefoner, dörrautomatiker och utrymningslarm ska hållas i sådant skick att de alltid uppfyller sitt ändamål. Regelbundna funktionskontroller ska utföras.
- Frågorna om frångänglighet ska under perioden ägnas uppmärksamhet. Fortfarande finns i Lund offentliga lokaler där det inte ges möjlighet till tillfredsställande utrymning vid brand.
- Låsta dörrar och porttelefoner vid kommunens förvaltningar skapar stora svårigheter för besökare som är döva, har nedsatt hörsel eller syn eller är blinda. Lunds kommun ska ta initiativ för att, i samarbete med funktionshinderrörelsen, finna en tillfredsställande teknisk lösning.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: Alla nämnder

Teleslinga och IR-system

- Teleslingor eller tillgång till hörseltekniska hjälpmedel ska finnas i kommunens samlingslokaler (lokaler som rymmer minst 50 personer).
- Teleslingor ska skyltas tydligt både i kommunens lokaler och i andra publika lokaler
- Rutiner och instruktioner för kontroll av teleslingor i kommunens lokaler ska skapas av respektive verksamhet. Kontroll ska göras 1 ggr/vecka. Vid fel ska felanmälan ske omgående till serviceförvaltningen eller LKF för utredning och snar åtgärd. Teknisk kontroll och användarkontroll ska genomföras två gånger per år.
- Berörd personal ska ha kunskap om hur en teleslinga eller IR-sändare fungerar. Inför uthyrning av lokal ska alltid funktionskontroll göras i så god tid att man hinner rätta bristerna.
- Vid upphandling av nya teleslingor ska leverantören förutom teknisk installation även ansvara för att utbilda lokalansvarig personal på plats.
- Det ska finnas flera mikrofoner (inklusive headset) till teleslingor och högtalaranläggningar i samlingslokaler för att ge möjlighet till alla att tala i mikrofon.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Servicenämnden, LKF och respektive verksamhet

Sophantering

- Nya sophanteringssystem ska vara tillgängliga och användbara för alla.
- Råd och anvisningar för utformning av sopsystem, soprum och sopkärl ska utvecklas som även tar upp tillgänglighetsaspekterna. Informationsinsatser för fastighetsägare ska genomföras löpande.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Renhållningsstyrelsen

Upphandling

- Tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning ska tillgodoses i all kommunal upphandling.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: Samtliga nämnder

Utemiljön

- Hinder i gatumiljön ska hanteras i enlighet med Tillgängliga Lund.
- Enkelt avhjälpna hinder på kommunala lekplatser ska identifieras och undanröjas i enlighet med Boverkets föreskrifter HIN 3.
- Trottoarer och gångstråk ska hållas fria från hinder

som försvårar framkomligheten. Riktlinjer för skyltar och varuexponering på gångbanor ska ses över.

- I Lund finns problem med framkomlighet på grund av att cykling och cykelparkering sker utan hänsyn till tillgänglighet. Riktade informationskampanjer och bevakning av trafikregler ska skärpas, i samarbete med Polisen.
- Uteserveringar ska vara tillgängliga för personer med rörelsenedsättning. Anvisningarna i kommunens skrift **Råd och riktlinjer för uteserveringar** ska följas.
- Snöröjande personal ska utbildas i hur uppfarter och ramper ska göras snöfria. Speciell uppmärksamhet ska ägnas gränzonerna mellan allmän platsmark och privatägd mark, så att snövallar inte uppstår där.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: Tekniska nämnden, servicenämnden och byggnadsnämnden

- Hinder (som inte betraktas som enkelt avhjälpbara) i gatumiljön, på kommunala lekplatser och i kommunala byggnader ska undanröjas på sikt.

Tidpunkt: 2016 -

Ansvariga: Tekniska nämnden och servicenämnden

5. Utbildning och arbete

Utbildning

- Varje elev ska få individuellt stöd utifrån sina behov för att klara sin utbildning.
- Elever med funktionsnedsättning ska ges goda möjligheter till inkludering.
- Resurserna till förskola och grundskola fördelas per elev i en direkt skolpeng. Utöver det finns särskilda resurser för elever i stora behov av särskilt stöd samt för lokalanpassningar.
- Föräldrar ska vid behov få stöd och information för att hitta en optimal lösning för sitt barn.
- Vuxenutbildningen ansvarar för att det finns de resurser och hjälpmedel som är nödvändiga för att studerande med syn-, hörselnedsättning eller annan funktionsnedsättning ska kunna fullgöra sin utbildning.
- Skolpersonal ska ha kännedom om och använda sig av Skoldatateket för att elever och föräldrar med funktionsnedsättning ska få tillgång till läromedel på ett för dem användbart medium.
- Förhållningssätt och arbetsmetoder ska utvecklas utifrån varje elevs behov.
- Berörd personal ska ges löpande fortbildning med generella och individuella delar utifrån aktuell elevs enskilda behov.

- Alla elever ska under skoltiden få insikt i vad det innebär att leva med funktionsnedsättning.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: barn- och skolnämnderna, utbildningsnämnden

Arbete

- Kommunen ska eftersträva att allas arbetsförmåga tas tillvara.
- Kommunen ska verka som föredöme och erbjuda anställning, praktikplatser och sommarjobb till personer med funktionsnedsättning. Möjlighet till individuellt anpassad tjänstgöringsgrad ska finnas.
- Rekryteringsprocessen ska säkra att inga individer/grupper missgynnas.
- Kommunen ska arbeta för mångfald bland medarbetarna i den kommunala verksamheten.
- Kommunen ska utveckla samverkansformer och verktyg tillsammans med arbetsförmedlingen, FINSAM och andra aktörer i syfte att nå målet lönearbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: samtliga nämnder

6. Kultur och fritid

Kultur och idrottsverksamhet

- Kulturskolan ska vara tillgänglig även för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.
- Konsthallen ska vid i förväg annonserade tider ge guidning på teckenspråk för döva och guidning för synskadade.
- Lunds kommunala scener ska inventeras och göras tillgängliga med ramp eller hiss samt med teleslinga.
- På kommunens bad ska det finnas liftar till bassängerna och i omklädningsrummen ska det finnas plats för personer i rullstol. Det ska finnas möjlighet till omklädningsrum och toalett där personer med funktionsnedsättning kan ta med sig personlig assistent av motsatt kön.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Kultur- och fritidsnämnden

Föreningsliv

- Föreningar som får bidrag från kommunen ska vid arrangemang eller utlåning av lokaler beakta tillgängligheten i och till sin verksamhet och sina lokaler.
- Kommunen ska stödja funktionshinderföreningarna genom exempelvis ekonomiskt bidrag.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: Kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden

Mötesplatser för barn och ungdomar

- Fritidsgårdar och bygglekar ska vara tillgängliga för alla.
- Alla lekplatser på parkmark ska förses med en skylt med information om lekplatsens namn, vart man vänder sig vid felanmälan/förbättringsförslag.
- LKF ska inventera och åtgärda tillgängligheten på lekplatser inom sina bostadsområden.

Tidplan: 2014 – 2016

Ansvariga: Tekniska nämnden, kultur- och fritidsnämnden, LKF

Turistservice

- Information om tillgänglighet ska ges i broschyrer och i tillgänglighetsguide för hotell, museer, gallerier, kyrkor, caféer, restauranger och viktiga sevärdheter.
- Turistbyrån ska tillhandahålla information om tillgänglighet på hotell, caféer, restauranger, gallerier, sevärdheter med mera.
- Kommunens guidade turer och visningar ska vara tillgängliga för alla. Exempel: guiderna ska vara utrustade med tekniska hjälpmedel som högtalarväst eller portabel teleslinga, deltagarna ska erbjudas en lätt och bärbar stol att ta med sig under turerna.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Kommunstyrelsen

7. Stöd, Service och Tjänster

Kollektivtrafik

- Kommunen ska samverka med Skånetrafiken för att anpassa öppettiderna på kvällar och helger på kollektivtrafikens kundcenter.
- Centrum ska vara tillgängligt med kollektivtrafik.
- Kollektivtrafikens terminaler ska vara anpassade och tillgängliga för personer med funktionsnedsättning samt ha tillgång till personal att fråga om råd.
- Vid översyn av linjer för kollektivtrafik ska särskild hänsyn tas till målpunkter för äldre personer och personer med funktionsnedsättning.
- Väderskydd bör installeras på hållplatser med god resandefrekvens, det vill säga på platser med fler än 20 resenärer per dag.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Tekniska nämnden

Färdtjänst

- Tillräckligt antal specialfordon ska finnas i färdtjänsten så att man även vid högtrafik kan få åka på önskad tid.

- Information ska ges till kunden om restid och eventuell fördröjning på grund av samåkning.
- Möjlighet till ensamåkning samt spontanresor mot högre egenavgift ska utredas.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: Tekniska nämnden

Stöd och service

- Kommunen ska verka för att personer med funktionsnedsättning får information om vilka generella insatser som finns i samhället.
- Vård- och omsorgsförvaltningens personal ska få kompetensutveckling kring intentionerna i den nationella planen för handikappolitiken. Särskilt fokus ska vara unga med funktionsnedsättning.
- Vård- och omsorgsförvaltningen ska under planperioden utvärdera rehabiliteringsprocessen, där hjälpmedel är en del. Fokus ska vara trygghet och säkerhet och brukarnas erfarenheter ska tas med i utvärderingen.
- Hemvården och särskilt boende för äldre ska utbilda sin personal i hörselskadekunskap och bemötande.
- Vård- och omsorgsförvaltningens kvalitetsenhet ska under planperioden följa upp myndighetsfunktionens arbete, bland annat avseende bemötande och information i handlägningsprocessen.
- Vård- och omsorgsförvaltningen ska i sina verksamheter kontinuerligt arbeta för att säkerställa att personalen har den kompetens som behövs för att kunna utföra sitt uppdrag och kunna kommunicera med och bemöta individer med olika funktionsnedsättningar.
- Personal vid särskilt boende för äldre ska utbildas i kunskaper kring synskador och bemötande.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvarig: vård- och omsorgsnämnden och socialnämnden

Brukarinflytande

- Kommunens representanter ska arbeta för att utveckla arbetsformerna i LSS-gruppen respektive kommunservicegruppen under kommunala handikapprådet.
- För att öka inflytande och insyn för den enskilde ska vård- och omsorgsförvaltningen utveckla handlägnings- och genomförandeprocessen genom att arbeta utifrån Socialstyrelsens nationella modell för systematiskt arbetssätt och strukturerad individbaserad dokumentation.
- Vård- och omsorgsförvaltningens myndighetsfunktion ska vid uppföljning av beslut fråga brukaren

även om man har haft inflytande över utformningen av insatsen.

- Vid behov av hälso- och sjukvårdsinsatser ska vården utformas tillsammans med den enskilde.

Tidpunkt: 2014 – 2016

Ansvariga: vård- och omsorgsnämnden och socialnämnden

Referenslista

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Sverige har ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det betyder att Sverige är juridiskt bunden av konventionens innehåll. <http://www.mfd.se> (före detta Handisam)

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Barnkonventionen syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar.

<http://www.barnombudsmannen.se>

Salamancadeklarationen

Salamancadeklarationen handlar om hur skolan ska anordna undervisning för elever med särskilda behov. Deklarationen antogs den 10 juni 1994 av UNESCO, FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur. En deklARATION har politisk snarare än rättslig betydelse. <http://www.skolverket.se>

Diskrimineringslagen (2008:567)

Diskrimineringslagen trädde i kraft den 1 januari 2009. Samtidigt inrättades Diskrimineringsombudsmannen, som har tillsyn över att lagen följs. I diskrimineringslagen gäller förbudet mot diskriminering inom i princip alla samhällsområden och för samtliga diskrimineringsgrunder. Lagen ska alltså motverka diskriminering på grund av bland annat funktionsnedsättning.

<http://www.riksdagen.se>

Språklagen (2009:600)

Sverige har sedan den 1 juli 2009 en särskild språklag. I denna lag finns bestämmelser om det svenska språket, de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Enligt språklagen har det allmänna, det vill säga staten, kommunerna och landstingen, bland annat ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket.

<http://www.riksdagen.se>

Plan- och bygglag (2010:900), PBL och Plan- och byggförordning (2011:338), PBF

Tillgänglighet och användbarhet i den byggda miljön regleras framför allt av plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen. Nya PBL och PBF trädde i kraft den 2 maj 2011 och gäller för nybyggnad, ändring och underhåll av byggnadsverk. Föreskrifter och allmänna råd om hur man tillämpar kraven i lagen och förordningen ges ut av Boverket.

<http://www.riksdagen.se>

Boverkets föreskrifter om ändring verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:13) om avhjälpan av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2013:9), HIN 3

Föreskrifterna gäller tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och omfattar lokaler dit allmänheten har tillträde (publika lokaler) samt allmänna platser.

<http://www.boverket.se>

Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader (BFS 2011:5), ALM 2

Föreskrifter över att allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader ska kunna användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och gäller när en allmän plats nyanläggs samt när ett område för andra anläggningar än byggnader nyanläggs.

<http://www.boverket.se>

Klarspråk

Klarspråk står för myndighetstexter skrivna på ett vårdat, enkelt och begripligt språk. Klarspråk handlar ytterst om demokrati: att alla ska ha tillgång till och rätt att förstå vad som står i texter som skrivs av myndigheterna.

<http://www.sprakradet.se/klarsprak>